

ПРО

ЗАМКНЕНІ

РЕКОЛЕКЦІЇ

ПРО ЗАМКНЕНІ РЕКОЛЕКЦІЇ

— 90 —

Написала

МАРІЯ СТРУТИНСЬКА

— · · · —

**ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН
Прудентопіль — 1965**

Ч. 26/65.

Книжечку “Про замкнені реколекції“
можна друкувати
Понта Гросса, 9/2/65

о. Йосип Прийма ЧСВВ
Протоігумен

508/65

Дозволяється друкувати книжечку
“Про замкнені реколекції“

Куритиба, 7/2/965.

† Йосип, ЧСВВ
Ап. Екзарх

ПОЧАТКИ РЕКОЛЕКЦІЙНОГО РУХУ

Найважніша справа в житті кожної людини, що спасення душі. З огляду однак на те, що дочасні справи дуже часто перешкоджують людині дбати за вічне спасення душі, люди покидали гамір світу, йшли на відлюдні пустині, замикалися у печерах, а пізніше по монастирях, щоб там могти безпечніше дбати про свою душу. До того їх спонукувало і спомагало розважання над вічними правдами, молитви й покутничі діла.

І немає в тому чогось надзвичайного. Тої самої методи вжив Божественний Учитель для підготовки своїх післанців - Апостолів. Христос навчив їх найперше своїм поикладом, провівши тридцять років у Назареті в укриті, а перед самим публичним виступом провів сорок днів у пустині. Навіть під час проповідчичого життя Христос часто вдавався на самоту, та й Апостолів туди посылав: "Ідіть самі одині остононь, десь насамоту

та й відпочиньте трохи“ (Мар. 6. 31). Той відпосчинок очевидно не був чистим безділлям, але тимчасовим здержанням від апостольських праць, щоб свободніше приставати з Богом на молитві. Коли ж Христос мусів розлучитися з Апостолами, повертаючи до Отця, хотів щоб вони, поки підуть проповідувати другим, перше самі ще більше освятилися. Тому по Вознесенні Христовому Апостоли провели десять днів в єрусалимському Вечернику, як про це читаємо в Апостольських Діяннях: “Всі вони пильно й однодушно перебували на молитві разом з жінками і Марією, Матір'ю Ісуса, та з його братами“ (Діян. 1. 19).

Від того часу християни залюбки шукали відлюдного місця, де б могли провести бодай якийсь час на роздумуванні вічних правд, на молитві й покуті. Свідчення святих Отців нас про це запевняють. Так напр. св. Еронім заохочував Келантію, паню шляхетного роду, такими словами: “Вибери собі відповідне спокійне місце далеке від родинних кіл спотів, де б ти могла захоронитись неначе в безпечній

пристані. Тут віддаватимешся з такою ревністю побожному читанню, довгим молитвам, частим розважанням над вічними правдами, щоб таким чином надолужити за втрачений час“.

Сучасник св. Єроніма, св. Петро Христоліт, звертаючись із подібним закликом але вже до всіх своїх вірних, таке каже: “Справам нашого тіла посвячуємо весь рік, а справам душі присвятімо бодай декілька днів. Справам світу присвячуємось цілковито, присвятімось бодай трохи й справам Божим... Надслушаймо голосу Божого. Не дозвольмо, щоб гамір до часних справ приглушував Божий голос у нашій совісті“.

А св. Папа Лев Великий говорить: “Чим більше є замішання з причини зовнішніх справ, тим більше настирливо Дух Святий накликав тих, хто був спрагнений справедливости, щоб вони могли частіше почувати себе вільними від тілесних бажань і щоб могли бути учасниками мудrosti в Божому домі, де вільні від зовнішнього гамсу вони зазнали б щастя в святих розважаннях і небес-

них радощах".

На таке уєдинення йшли не тільки прості люди, але й царі та князі, мужчини й жінки. Наша історія теж записала багато таких прикладів, як то князі й бояри покидали все, вступали до монастиря щоб там провести останні роки свого життя на підготовці до вічності.

Те уєдинення кожний проводив, як самуважав за найвідповідніше, або йшов у тому за спадкоємцем свідченіших.

Певний і сталий плян розважанням над вічними правдами уложив щойно в 1522 р. св. Ігнатій Лойла, укладаючи книжечку п. н. "Духовні Вправи". Про той плян каже папа Пій XI таке: "Між спомагаючими середниками до побожності й досконалого християнського життя визначне місце займають "Духовні Вправи", які з дійсною Божою спонукою впровадив у Церкву св. Ігнатій. Бо хоч з милосердної Божої доброти ніколи не бракувало мужів, які впевні розуміли б небесні справи і рівно ж уміли їх заподівати відповідним способом Христовим ві-

ним, то все ж таки св. Ігнатій був тим, хто перший знайшов плян і дорогу, як доводиться християнина чудовим способом через духовні вправи до того, щоб позбутися своїх гріхів і своє життя впсірядкувати по примірові Господа нашого Ісуса Христа. Зділав він це в своїй реколекційній книжечці, яку ще тоді уложив, коли ніяких не відбув студій (Енцикліка «*Summorum Pontificum*»).

Книжечка св. Ігнатій “Духовні Вправи”, це маленька об’ємом, але своїм змістом чудесна, як її називав Папа Венедикт XIV, витрива-ла довгу пробу чотирьох віків і здобула собі признання всіх учи-телів духовного життя.

Та “золота книжочка”, як називав її знову Папа Пій XI, була первісно написана в еспанській мо-ві, а перекладена на латичську мо-ву ще за життя св. Ігнатія, появ-ляється в короткому часі в пере-кладах на всіх європейських мо-вах і поширюється по всьому сві-ті.

Особливішим способом захопив-ся тою практикою св. Кароль Боромей. Він і сам через реколекції

був спонуканий до совершеннішого життя, і усильно даручав свому клірові та взагалі народові. За словами Папи Пія XI, в Енцикл. "Менс Ностра", св. Кароль Боромей перший побудував спеціальний дім т. зв. «*Asceterium*», де все було так влаштоване, щоб якнайкраще можна було провести час на уединенні.

Ті реколекційні доми стають не-наче оаза для подорожного по пустині, де можна заховатися від спекоти світових клопотів і обновитись в духових і надприродних силах.

Папа Пій XI уважає, що в розвитку реколекційного руху лежить на могутніший засіб проти зростаючого зла. Зокрема в чинішньому світі, в якому панують суспільні непорядки, забуття на Бога і на релігійні зобов'язання з одного боку, а з другого непогамований матеріялізм, непоміркована жажда всяких розкошів і вигід. Одним словом, люди відвернулися від Бога і від його волі. Ліком на цю недугу є якраз реколекції, про які каже сам св. Ігнатій: "Під назвою Духовних Вправ розумію кожний

спосіб провірювання сумління, роздумувати, вглиблюватись, молитись устами, щоб молитва усувала всі невпсрядковані нахили, а усунувши їх, шукала Божої волі й її знайшла в упорядкуванні життя для спасіння душі". А від першого дня реколекцій св. Ігнатій застає людину до роздуму головної правди: "Людина створена, щоб Бога, нашого Господа, пізнати, славити йому честь віддавати йому служити і таким чином спасти свою душу".

РЕКОЛЕКЦІЇ КОНЕЧНІ І КОРИСНІ

Для духовних осіб

З уваги на саму природу реколекцій, з них можуть користати всі кляси людей: ті, що находяться на злій дорозі, щоб завернути на добру дорогу; ті, що лише занедбалися в своїх обов'язках, щоб стати ревніми; а вкінці ті, що находяться на добрій дорозі, щоб стати ще ревнішими та скорішим кроком прямувати до святості.

Папа Пій XI в Енцикл. "Менс Ностра" поділяє людей на різні кляси, і виказує як кожна з них мо-

же користати з реколекцій. Починає Папа від Римської Курії, яка щорічно присвячує, разом з своїм Верховним Пастирем, певний час на реколекції. Те саме роблять Патріархи, Архиєпископи й Єпископи в своїх церковних округах, щоб разом із своїми священиками обновитись. Роблять вони це не тільки щоб виконати приліс Церковного Права (гл. кан. 1001, 1367, 126, 465, 420), але і особливо з внутрішнього переконання про потребу такої обнови.

Могло б декому виглядати що єпископи й священики не потребують реколекцій. Однак з огляду на те, що вони самі покликані до вищого ступеня досконалості, тому й потребують більше Божих ласк, щоб оту досконалість осiąгнути. Крім того, вони мають ще і других людей до Бога прозадити, і тому мусять самі бути тісніше з Богом злучені, і так статись успішніми провідниками. Спасення душі це надприродне діло, треба отже й надприродних середників, тобто Божих ласк, а які таки найскорше можна здобути довшою і пильною молитвою. Реколекції це

ж час особливішої молитви.

Ще пильніше відбувають реколекції монахи й монахині всіх Чинів і Згромаджень. Вони в тому справді також виконують приписи Церковного Права (гл. кан. 595, 1; 571, 3; 541), але то було б замало. Монахи робили реколекції ще тоді коли навіть не існували будь-які приписи Церковного Права. Кермувалися отже в тій справі виключно докладним розумінням, що реколекції самі собою потрібні в їхньому житті.

Для світських людей

Особливішим способом доручає Пій XI практику замкнених реколекцій світським апостолам, які є помічниками церковної єрапхії в ширенні Христової науки. Ось його слова: “Із не меншою обважністю, як духовникам, доручаємо Духовні Вправи численним організаціям Католицької Акції, яку не перестаємо і не заперестанемо підтримувати всіма нашими силами, з огляду на те, що вона є дуже корисним чи рідше конечним участвуванням світських людей в єрап-

хічному апостоляті. Тому годі піднайти відповідні слова, щоб висловити велику нашу радість, яку спричинює Нам вістка про те, що по всіх усюдах організуються Духовні Вправи, призначенні на здобуття душі тих мирних і відважних Христових воїнів, особливо батальони тих молодих, які у великому числі спішать до згаданих вправ, щоб краще заправитися до святої боротьби за Господню справу. Тут вони находять не тільки сили до здійснення в собі ідеалу християнського життя з більшою досконалістю, але під час тих Духовних Вправ дуже часто вони чують у своєму серці той таїний голос Божий, який їх кличе працювати над спасінням душ, а навіть заохочує ставати в ряди повноправних апостолів. То все є неначе світлим світанком в припливі небесних дарів, якому внедовзі послідує повний ясний 'тень, якщо практика Духовних Вправ що раз більше буде поширюватися серед різних католицьких стовадищень, особливо серед молоді" (Менс Ноstra).

Для всіх людських створищень

“В часах коли дочасні добра, з послідовним матеріальним добробутом, поширяються з великою легкістю навіть на звичайних робітників і поденщиків, дозволяючи їм провадити вигідніше життя, Бог виявив свою ласкаву ібайливість і милосердя, роблячи Духовні Вправи приступнішими навіть для звичайних вірних. Ті Духовні Вправи стануть успішним протизасобом, який захоронятиме людей від теоретичного і практичного матеріалізму, до якого людину провадять пустота, вигоди й розривки, в які потонув нинішній світ”.

Особливо конечні в наших часах

“Дорогі Браття, — пише Пій XI — конечність, дегідність і користь з Духовних Вправ на наші часи, в яких живемо, виявляються під пізними зглядами кожному, хто бодай трохи над тим застановиться. Бо найдужча недуга, на яку хворує наше століття, і яка є водночас обильним джерелом всякого лиха, оплакуваного здорово іума-

ючими людьми, це остиглість, байдужність і брак поважної застаниви, що баламутить і зводить людей. Звідти походить ця постійна і нестримна погоння за матеріальними речами, за багацтвами і розкошами. Така розпсрошеність ума і непогамоване бажання поступенно щораз більше послаблюють і придушують в людській душі бажання речей вищих, шляхетніших, а люди таким способом заплутуються в дочасні й марні клопоти, що й не мають змоги вже думати про вічні правди, про Божі заповіді, і навіть про Бога, що є єдиний початок і кінець усіх створінь. Не зважаючи однак на те, що люди відвертаються від Бога, і на те, що зіпсуття звичаїв досягає немисlimих меж, Господь наш у своїй безконечній доброті і милосердю старається притягнути до себе всіх людей, подаючи їм незлічимі ласки. Тому, щоб уздоровити людство з недуги, яка щораз тяжче його пригнітає, що ж успішнішого могли б Ми додати. Як запросити ті чнемічні душі й віддалені від Бога, щоб вони зробили з побожністю ті спасенні Духовні

Вправи? Кожний бо мусить признати, що з реколекцій можна винести немалі користі, хоч би їх зроблено на протязі лише кількох днів, під час яких однак, відокремившись від гамсру світа і від щоденних клопотів, провадиться час не на марному безділлі, але на розбиранні преважних справ, які завжди лежать на людському серці, а саме наше походження і призначення — “звідки ти єйшов і куди йдеш” (Менс Нестра).

“Розважаючи життя св. Ігнатія. — пише при іншій нагоді Пій XI — викликує наш подив головноїого великомудрість, з якою він безнастанно шукав все більшої Божої слави. А слідячи ще глибше, видимо, що передусім був це дух послуху, яким він відзначувався, а його особливіше післаництво, яке він отримав від Бога, в тім полягало, щоб людей потягати до ревного плекання тої чесноти. На уєдиненню, в Мандезі. Ігнатій навчився від самсі Божої Матері, як треба повести бій за Господню справу. З її рук отримав він тоді так сказати б'чайдосконалішн бое-ву програму. Маємо на думці “Ду-

ховні Вправи“, які Ігнатієві, здається, були дані з неба, не для того, немов би ми мало цінили інші роди таких вправ, що вже від давна були в ужиттю, але для того, що у вправах відправлюваніх методою св. Ігнатія, все так мудро маємо впорядковане і все так тісно й сильно пов’язане, що вони чоловіка, який зо свого боку не ставить перепон Божій ласці, основно перетворюють і під Боже панування цілковито назад повертають. Тим способом і сам Ігнатій узброяв себе до діла, тим способом навчав також своїх товаришів, яких горнув до себе, бо хотів, щоб вони й Богові й Божому Намісникові на землі, Папі римському, виявляли взірцевий послух і в тій чесноті особливішим способом відзначувались“.

“І сьогочасні лиха, на які недомагає людство, походять з того, що не признається як треба Богом установленого авторитету Церкви. Понад усяку міру виноситься сьогодні ділання людського розуму, погорджується всім тим, що перевищає людські сили і не лежить у границях природи; а за

бунтом проти Бога послідовно йде уподак всякої людської поваги. Для тих всіх застрашаючих проявів немає іншого середника, як загальна відбудова послуху для Бога і підчинення під його святу волю. В тім однім вміщається ядро правдивого християнського життя. Це хотів висказати і св. Ап. Павло, зводячи життя нашого Спасителя й Обновителя всього людського роду до коротких слів: “Понизив себе, ставши слухняним аж до смерти, смерти ж хрестної” (Фил. 2. 8). “Як через непослух одного чоловіка (Адама) багато людей стали грішниками, так через послух одного (Христа) багато людей стали праведними” (Рим. 5. 19).

“А той поворот людей до послуху довершують чудесним способом Духовні Вправи, бо вони, особливо якщо їх відбуваємо Ігнатієвим способом, ведуть до досконалого підчинення під Божий закон, і то до такого, який основується на етично непохитних основах віри й природи”.

Проголошуючи св. Ігнатія по-кровителем Духовних Вправ, Папа

Пій XI, окремою Енциклікою «Summorum Pontificum», з дня 25-го липня 1922 р., пише: “З давен давна було це визначним старанням папів, щоб похвальним признанням доручати і по силам укріпляти всі змагання, яких ціллю було спомагати побожність і досконалість християнського життя. Між тими спомагаючими середниками визначне місце займають Духовні Вправи, які за дійсною Божою спонукою впровадив в Церкву св. Ігнатій. Бо хоч з милосердної Божої доброти ніколи не бракувало мужів, які вповні розуміли б небесні правди і рівноож вміли їх Христовим вірним відповідним способом заподавати, то все ж таки св. Ігнатій був тим, що перший знайшов плян і дорогу, як доводиться християнина чудовим способом через духовні вправи до цього, щоб своїх гріхів позбутися і своє життя впорядкувати по позмірові Господа нашого Ісуса Христа. Зділав він це у своїй реколекційній книжочці, яку уложив ще тоді, коли зовсім ніяких не відбув студій.

“Цьому упоянованому ділові св.

Ігнатія треба завдячити те, що могутня сила й успішність цих духовних вправ, по запевненні нашого славного попередника Папи Лева ХІІ, “вже витримала довгу пробу трьох віків і здобула собі похеальне признання всіх учителів духовного життя і всіх Святих, які в часі тих століть жили”.

“Поминаючи численних і в досконалості визначних мужів, принадлежних до самого ж закону св. Ігнатія, які виразно і рішучо за свідчили, що всі свої засоби в прямуванню до чесності черпали із того таки джерела...

“А Папи римські, ту спраєлі малу своїм об’ємом, однік своїм змістом “чудесну книжку”, зараз по її першій появі торжественно уドбили, найвищими похвалами наділили і своєю апостольською повагою на завжди життєздатною здіали. Пізніше безнастано вставлялися за духовними вправами, будьто наділяючи їх численними відпустами, будьто визначаючи їх новими похвалами.

“І такий є також і твій намір. Ми переконані, що криза теперішніх часів походить головно

звідти, що за словами пророка Єремії, “нема нікого, хто б це брав до серця” (12. 11). А в духовних вправах св. Ігнатія маємо, як це й досвід потверджує, таку внутрішню силу, яка поконує навіть найбільші трудності, з якими нинішнім людям приходиться боротись. Рівно ж учитъ досвідъ, що як колись, так і тепер в наших днях, посів чесноти там живо назриває, де відбуваються духовні вправи, так в законних згromадженнях, як теж в мірського клиру, а не менше також серед людей світських, і то особливо, що нині заслуговує на особливішу увагу — в робітничих кругах. Для того гарячим нашим бажанням є, щоб участь у цих духовних вправах з днія на день збільшалася, та щоб отворалися щораз численніші реколекційні domi, і щоб могли кращі видавати овочі, бо ж усуваючись в їхнє уединення можна буде перебути в них нечаче в який школі досконалости. цілий місяць, або бодай вісім днів, або коли це неможливо, якийсь коротший час”.

Користі з реколекцій

“Ще більше будемо цінити духовні вправи, — пише Пій XI в Енц. “Менс Ностра“ — якщо зважимо користі, які з них можемо здобути. Під час реколекцій змушується розум людини до праці, щоб розглядати з більшою пильністю та іспитувати з більшою увагою свої думки, слова й іділа, а тим самим удосконалюється духовні снаги людини. Таким способом духовні вправи виробляють ум та заправляють його пізнавати все по правді й справедливості; скріплюють надзвичайно волю, лихі пристрасті підчиняють розумові, і такою ліяльчістю людини об’єдную повною і постійною нісімкою, а екінці ушляхетлюють і вивищають природну гідність душі. як це коротко висказується Папа Григорій, роблячи таке порівняння: “Душа людини, як вода, коли її обголоситься, вснэ тоді гідноситься вгору, завертаючи до джерела, а наколи не загородиться, вона тоді широко розпливається і розгублюється по землі“.

Крім того, коли душа заправиться в духовних розважаннях, як то слухно завважив св. Євтерій, ліонський єпископ, душа одержує від Господа заохоту, сповнену радості, яка її скріпляє тайнственими ласками, чуючи при тому дуже часто запросини від щедрого Бoga до участі в небесному кормі, про який згадує Лактанцій, коли каже, що немає поживнішого корму для душі, як пізнання Правди. Під час таких духовних роздумувань, згідно з твердженням св. Василія, навчаємось небесних наук і набуваємо Божої мудрості, більше навчаємось, що Бог є усім, найвищою мудрістю, доброгою, по якій треба людині ступати, і сильністю засобів, щоб дійти до пізнання найвищої Правди.

З того отже бачимо, що реколекції не лише удосконалюють наše природні сили, але передусім виробляють і усовершують в надприродному і християнському дусі.

В часах коли правдивий Христовий і надприродний дух, що є єдиною суттю нашої святої віри, натрапляє на стільки трудностей і

перешкод, які походять із панівного натуралізму, а який послаблює віру та придушує почуття християнської любові, людина жонечно мусить вирватися з обіймів байдужності, яка прикриває добро, і відійти на мирне уєдинення. Тут же, під проводом небесного Вчителя, навчиться належно пізнавати й оцінювати людське життя, яке треба використати на служіння Богу. Тут, на лекціях, відчує сбриження до гріха, набере святого страху до Бога, побачить ясно і без ослон марноту дочасних справ, а розважуючи над прикладами чеснот і відповідними поученнями Того, що є “Дорогою, Правдою і Життям” (Ів. 14. 6.). скине з себе старого чоловіка, виречеться себе самої, а набуваючи чеснот покори, послуху і добровільного вмертвіння, зодягнеться в Христя, намагаючись дійти до ступеня “досконалого чоловіка, до міри повного зросту повноти Христа”, як говорить Апостол (Єф. 4. 13). Щобільше, покладатиме всіх зусиль, щоб могти повторити з тим же Апостолом: “Живу вже

не я, а живе в мені Христос“ (Гал. 2. 20).

Немає сумніву, що тільки по таких ступенях душа ступає до звершеної досконалости, в чому спомагана Божою ласкою, ідоходить до блаженної злуки з Богом. Тої ж особливішої Божої помочі доступає з більшою обильністю під час реколекцій, бо під час них на божніше молимось і частіше приймаємо святі тайни.

Ці користі є справду великі й надзвичайні. Вони набагато перевищують саму нашу природу, а посідання тих усіх дібр подає людині спокій, щастя і правдивий мир. Тих надприродних дібр кожна душа жадібно прагне. Їх шукає також нинішній світ хоч мильно, бо шукає серед гамору і клопотів життя, серед приман і порожнечі, що їх подають непевні й скроминаючі дочасні добра. Навпаки, людина знайде мир і щастя та дійде до досконалости дуже скоро і певно під час духовних вправ, чого доказом є довгий досвід минулих століть, а навіть останніх часів. Ті, що духовно зібрались в духовних вправах, позістали “вкорі-

нені в Христі, збудовані на ньсму і зміцнені" (Кол. 2. 7), були просвічені, наповнені щастям і тим миром, що "вищий від усякого уялення" (Фил. 4. 7).

Реколекції — школа апостолів

Духовні вправи, або як звичайно кажемо реколекції, не тільки допроваджують до досконалості людину, вони, як підкреслює Папа Пій XI, "дають ще один надзвичайно корисний овоч суспільному житті, а саме ревність за спасення душ, що звичайно звемо апостольським духом. Це справді конечний вислід чесноти любови. Душа праведного, в якій замешкує Бог своєю ласкою, троозпалюється великим бажанням, щоб також другі дійшли до пізнання і любові Бога. Тимъбільше в ниніших часах, коли людська спільнота має так велику потребу духовних засобів, коли далекі місійні терени, як ті ниви, що "вже для жнив доспіли" (Ів. 4. 35), і з кожним днем вимагають належно підготовлених апостолів; коли навіть наші рідні сторони потребують ви-

браних і заправлених працівників, одного й другого клиру, які були б спосібними розділювачами Божих ласк. Потрібно також велико-го числа світських чеснотливих працівників, які позістаючи в тіс-ній співпраці між собою і міцній злуці з церковною єпархією, спо-магали б її своєю Ґревною працею, віддаючись многограній діяльності й ціллям Католицької Акції. Знає-мо з історії, що реколекції є як-раз тими Вечерниками, які Боже Провидіння построїло, щоб в них шляхетні душі, ведені Божою лас-кою, просвічені світлом вічних правд і отріті прикладом Христа, не тільки пізновали вартість душі і розпалювалися бажанням допо-магати тим душам в кожних їхніх потребах, щоб вони краще пізна-вали свого Творця і Йому служи-ли, але на реколекціях вони також навчаються з якою Ґревністю, з якою пильністю та коштом яких трудів і старадань, як цього вимагає хри-стиянський апостолят, вони повин-ні працювати над своїми близкі-ми”.

Відкриті і замкнені реколекції

Реколекції, це скуплення всіх умових сил — *recollectio mentis* — тобто відірвання своєї уваги від світа і земських речей, щоб зайнятися Богом і своєю душою.

Розрізняємо відкриті й замкнені реколекції.

Відкриті бувають тоді, коли їх провадиться по парафіях чи школах або організаціях. Це не що інше, як ряд наук пов'язаних в одну цілість з метою обнови душі, приготування до великої сповіді, або як приготування до якоїсь більшої церковної урочистості.

Замкнені або стислі реколекції бувають тоді, коли їхні учасники перебувають увесь час реколекцій в якомусь монастирі або реколекційному домі, де роблять різні духовні практики згідно з визначеним порядком. Це звичайно станові реколекції чи для монахів, чи світських людей одного якогось стану. Серед світських людей реколекційний рух найбільш поширений в Марійських Дружинах.

Як робити реколекції?

Докладні вказівки реколектантам подають самі провідники реколекцій. Реколектантам головне є мати шире бажання і добру волю як найкраще відбути ці духовні вправи та скористати з Божих ласк. Під час самих реколекцій треба виробити в собі наставлення і готовість прийняти і виконати все, чого Бог буде від нас хотіти.

Папа Пій XI, в Енц. "Менс Но-
стра", радить і припоручає, щоб відбувати реколекції на відокремленні та впродовж якогось довшого часу. Як робили колись пустинники чи тепер роблять монахи, що покидали світ, родину і щоденні заняття дочасними сплавами, так і реколектанти мусять покинути свої звичайні заняття, піти на отримання місце, напр. до якогось реколекційного дому, де спокійно можимуть зайнятися справами своєї душі.

Такій застанові треба присвятити трохи більше часу. Справа спасення душі така важна, а трудності в тому такі великі, що треба очевидно більше часу для застара-

нови. Це тривання часу може бути різне — від одного дня до сідного місяця. Звичайно такі реколекції переводиться впродовж цілих шістьох чи вісімох днів.

